

ROMÂNIA
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Completele pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

Decizia nr. 24/2015

Dosar nr. 2915/1/2015

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 869 din 20/11/2015

Mirela Sorina Popescu - președintele Secției Penale a Înaltei de Casație și Justiție - președintele completului
Simona Elena Cîrnaru - judecător-raportor la Secția penală
Ilie Iulian Dragomir - judecător la Secția penală
Florentina Dragomir - judecător la Secția penală
Simona Cristina Neniță - judecător la Secția penală
Simona Daniela Encean - judecător la Secția penală
Lavinia Valeria Lefterache - judecător la Secția penală
Ștefan Pistol - judecător la Secția penală
Valentin Horia Șelaru - judecător la Secția penală
Marcela Radu - magistrat-asistent

S-a luat în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel Ploiești - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie prin Încheierea de ședință din data de 24 iunie 2015, pronunțată în Dosarul nr. 156/315/2015, având ca obiect apelul declarat de inculpatul G.M. împotriva Sentinței penale nr. 119 din 26 martie 2015, pronunțată de Judecătoria Târgoviște, prin care, în baza art. 475 din Codul de procedură penală, se solicită Înaltei Curți de Casație și Justiție pronunțarea unei hotărâri prealabile referitoare la "conținutul constitutiv al infracțiunii prevăzute de art. 336 alin. 1 din Codul penal".

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a fost constituit conform prevederilor art. 476 alin. (6) din Codul de procedură penală și art. 27⁵ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința de judecată a fost prezidată de către președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, doamna judecător Mirela Sorina Popescu.

La ședința de judecată a participat doamna Marcela Radu, magistrat-asistent în cadrul Secției penale, desemnat în conformitate cu dispozițiile art. 27⁶ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de doamna Daniela Maftei, procuror în cadrul Secției judiciare a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Magistratul-asistent a prezentat referatul cauzei, învederând obiectul Dosarului nr. 2.915/1/2015 aflat pe rolul Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, precum și faptul că, urmare a solicitărilor formulate în temeiul art. 476 alin. (10) raportat la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală, la dosarul cauzei au fost depuse opiniile asupra problemei de drept deduse dezlegării formulate de judecătorii instanțelor judecătorești de la nivelul curților de apel Alba Iulia, Bacău, Brașov, București, Cluj, Constanța, Craiova, Galați, Iași, Oradea, Pitești, Ploiești, Suceava, Târgu Mureș și Timișoara, care, după caz, au făcut referire și la punctele de vedere ale unora dintre instanțele arondate, transmițând totodată practică judiciară relevantă.

A mai arătat că opinia majoritară exprimată de instanțele judecătorești anterior menționate este aceea că elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 336 alin. (1) din Codul penal sunt întrunite ori de câte ori se constată că, la momentul conducerii vehiculului pe drumurile publice, valoarea alcoolemiei autorului depășea limita legală, publicarea în Monitorul Oficial al României, Partea I, a Deciziei nr. 732 din 16 decembrie 2014 a Curții Constituționale neavând ca efect dezincriminarea infracțiunii, în timp ce opinia minoritară este în sensul că declararea neconstituționalității sintagmei "la momentul prelevării probelor biologice" din cuprinsul art. 336 alin. (1) din Codul penal a avut ca efect lipsirea faptelor de unul dintre elementele constitutive ale infracțiunii, astfel încât soluția ce se impune este achitarea "în raport de

dispozițiile art. 5 alin. (2) din Codul penal" și art. 16 alin. (1) lit. b) teza I din Codul de procedură penală.

De asemenea, magistratul-asistent a menționat că asupra chestiunii de drept supuse dezlegării a formulat punct de vedere și Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție, acesta fiind în sensul că elementele constitutive ale infracțiunii analizate sunt întrunite, dacă îmbibația alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge există la momentul conducerii pe drumurile publice a unui vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere, conform dispozițiilor art. 336 alin. (1) din Codul penal, interpretate în lumina Deciziei Curții Constituționale nr. 732 din 16 decembrie 2014.

Deopotrivă, a învederat că raportul întocmit de judecătorul- raportor a fost depus la dosarul cauzei la data de 15 septembrie 2015, soluția propusă fiind de respingere, ca inadmisibilă, a sesizării formulate de Curtea de Apel Ploiești - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie în Dosarul nr. 156/315/2015.

Totodată, a arătat că, potrivit dispozițiilor art. 476 alin. (9) din Codul de procedură penală, raportul a fost comunicat Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, care, prin Adresa nr. 2.039/C/2114/III-5/2015 din data de 16 septembrie 2015, a transmis concluziile formulate asupra chestiunii de drept supuse dezbaterii, solicitând respingerea sesizării Curții de Apel Ploiești - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, ca inadmisibilă. În cuprinsul aceleiași adrese s-a comunicat faptul că Secția judiciară a unității de parchet sus-menționate nu are în lucru nicio sesizare având ca obiect promovarea unui recurs în interesul legii vizând problema de drept dedusă dezlegării.

A mai învederat că raportul a fost comunicat și inculpatului G.M., care a formulat concluzii scrise cu privire la chestiunea de drept supusă dezlegării.

Subsecvent acordării cuvântului asupra eventualelor chestiuni prealabile, constatând că nu sunt cereri de formulat sau excepții de invocat, președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, doamna judecător Mirela Sorina Popescu, a solicitat doamnei procuror Daniela Maței să expună punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la problema de drept supusă dezlegării.

În preambulul concluziilor, reprezentantul Ministerului Public a susținut că, deși aparent chestiunea de drept supusă dezlegării îndeplinește condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală, întrucât este invocată de către o instanță investită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță și prezintă aptitudinea de a primi interpretări diferite din partea instanțelor de judecată, respectiv de a influența soluționarea cauzei pe fond prin dezlegarea ce i se va da, sesizarea este inadmisibilă.

În argumentare, reprezentantul parchetului a arătat că, întrucât norma de incriminare cuprinsă în art. 336 din Codul penal este în mod vădit influențată de Decizia nr. 732 din 16 decembrie 2014 a Curții Constituționale, verificarea admisibilității sesizării presupune analiza unei condiții suplimentare, respectiv aceea dacă, în exercitarea rolului constituțional de asigurare a unei practici unitare, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materia penală are aptitudinea de a interpreta deciziile Curții Constituționale și efectele pe care acestea le produc.

În acest sens a arătat că în jurisprudența sa (Decizia nr. 206 din 29 aprilie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 350 din 13 iunie 2013), Curtea Constituțională a statuat asupra competențelor pe care instanța de contencios constituțional le are, comparativ cu instanța supremă, în ceea ce privește efectele deciziilor pe care le pronunță, stabilind că în timp ce deciziile sale poartă asupra neconstituționalității dispozițiilor legale, hotărârile instanței supreme nu pot statua decât asupra modului de interpretare și aplicare a conținutului normelor juridice, neputând viza deciziile Curții Constituționale și modul în care pot fi interpretate efectele acestora.

În aceeași sferă de argumentare, a susținut că, începând cu Decizia Plenului nr. 1 din 1995 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 16 din 26 ianuarie 1995), Curtea Constituțională a statuat că atât considerentele, cât și dispozitivul deciziilor sale sunt general obligatorii. În consecință, dacă instanța constituțională s-a pronunțat în chiar cuprinsul deciziei sale cu privire la efectele cu relevanță constituțională ale acestora, instanțele urmează să aplice decizia Curții Constituționale, transpunând efectele stabilite de Curte în procesul infraconstituțional de interpretare și aplicare a legii. În măsura în care însă efectele specifice de drept constituțional ale deciziei Curții Constituționale nu sunt precizate în corpurile deciziilor instanțelor constituționale, instanțele judecătorești au competențe subsidiare de a identifica și de a arăta ele însele care sunt efectele acestora.

Raportat la argumentele prezentate, reprezentantul parchetului a învederat că, în cuprinsul Deciziei nr. 732 din 16 decembrie 2014 a Curții Constituționale, se arată în mod explicit care este momentul în care se consumă infracțiunea prevăzută de art. 336 din Codul penal, respectiv cel al depistării în trafic a conducătorului aflat sub influența băuturilor

alcoolice, motiv pentru care a susținut că nu există niciun impediment legal pentru identificarea elementelor constitutive ale infracțiunii anterior menționate.

În concluzie, reprezentantul Ministerului Public a solicitat respingerea, ca inadmisibilă, a sesizării formulate de Curtea de Apel Ploiești - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie prin Încheierea din data de 24 iunie 2015, pronunțată în Dosarul nr. 156/315/2015.

Constatând că nu sunt întrebări de formulat din partea membrilor completului, președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a declarat dezbaterea închisă, iar Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a reținut dosarul în pronunțare.

ÎNALTA CURTE,

asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

Prin încheierea de ședință din data de 24 iunie 2015, pronunțată în Dosarul nr. 156/315/2015, Curtea de Apel Ploiești - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, în temeiul art. 475 și următoarele din Codul de procedură penală, a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile referitoare la "conținutul constitutiv al infracțiunii prevăzute de art. 336 alin. (1) din Codul penal".

În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (2) din Codul de procedură penală, a dispus suspendarea judecării cauzei până la pronunțarea hotărârii prealabile.

II. Expunerea succintă a cauzei

Dosarul nr. 156/315/2015 al Curții de Apel Ploiești - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie are ca obiect apelul declarat de inculpatul G.M. împotriva Sentinței penale nr. 119 din 26 martie 2015, pronunțată de Judecătoria Târgoviște.

Prin sentința penală sus-menționată s-a dispus, în baza art. 336 alin. (1) din Codul penal, cu aplicarea art. 396 alin. (10) din Codul de procedură penală, raportat la art. 61 din Codul penal, condamnarea inculpatului G.M. la pedeapsa amenzii penale în cuantum de 2.700 lei pentru săvârșirea infracțiunii de conducere pe drumurile publice a unui vehicul de către o persoană care, la momentul prelevării mostrelor biologice, are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge.

În baza art. 65 alin. (1), art. 66 alin. (1) lit. a) și b) și art. 67 din Codul penal s-a interzis inculpatului exercitarea drepturilor de a fi ales în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat pe o perioadă de un an de la data rămânării definitive a hotărârii.

În baza art. 63 din Codul penal s-a atras atenția inculpatului asupra consecințelor neplății amenzii penale cu re-credință, aceasta urmând a fi înlocuită cu pedeapsa închisorii, precum și asupra faptului că, în caz de imposibilitate a achitării amenzii penale, poate solicita plata eșalonată a acesteia sau înlocuirea amenzii cu munca în folosul comunității.

În fapt, s-a reținut că la data de 28 iunie 2014, în jurul orei 23,18, inculpatul a fost oprit regulamentar pentru control de către organele de poliție, în timp ce conducea autoturismul marca Mercedes Benz, cu numărul de înmatriculare DB-28-LDY, pe Calea Domnească din Târgoviște, acesta deplasându-se din direcția Calea București - Teiș.

Întrucât emana halenă alcoolică, inculpatul a fost testat cu aparatul alcooltest Drager, la ora 23,20, rezultatul fiind de 0,46 mg/l alcool pur în aerul expirat, motiv pentru care a fost condus la Spitalul de Urgență Târgoviște, unde i-au fost recoltate două probe biologice de sânge, prima la ora 23,40 și cea de-a doua la ora 00,40. Din buletinul de analiză toxicologică nr. 510 din 30 iunie 2014 a rezultat că inculpatul prezenta o îmbibație alcoolică de 1,25 g/l alcool pur în sânge la prima probă, respectiv 1,05 g/l alcool pur în sânge la cea de-a doua probă.

Împotriva acestei sentințe a declarat apel inculpatul G.M., care, în ședința din data de 24 iunie 2015, a solicitat curții de apel sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile prin care să se statueze: 1. dacă în cazul infracțiunilor prevăzute de art. 336 alin. (1)

din Codul penal, comise până la data de 27 ianuarie 2015, în urma Deciziei nr. 732 din 16 decembrie 2014 a Curții Constituționale, "s-a produs efectul lipirii faptelor respective de un element constitutiv"; 2. în caz afirmativ, "soluția ce se impune a fi consacrată în practica instanțelor judecătorești este achitarea în raport cu prevederile art. 3 din Legea nr. 187 din 2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286 din 2009 privind Codul penal cu referire la art. 4 din Codul penal sau achitarea în raport cu prevederile art. 5 alin. (2) din Codul penal?"

Prin Încheierea de sesizare din data de 24 iunie 2015, cenzurând solicitarea apelantului-inculpat, Curtea de Apel Ploiești - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie a reținut că problema de drept ridicată în cauză este, în realitate, aceea a "conținutului constitutiv al infracțiunii prevăzute de art. 336 alin. (1) din Codul penal, în condițiile în care soluțiile pronunțate de instanțele de judecată sunt diametral opuse" sub aspectul existenței sau inexistenței infracțiunii "prin raportare la valoarea îmbibației alcoolice stabilite de legiuitor ca element al laturii obiective".

Drept urmare, în conformitate cu dispozițiile art. 475 și următoarele din Codul de procedură penală, a dispus sesizarea instanței supreme în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile referitoare la conținutul constitutiv al infracțiunii prevăzute de art. 336 alin. (1) din Codul penal.

III. Punctul de vedere al completului care a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție

Instanța de apel nu a analizat motivele care susțin admisibilitatea sesizării și nu și-a exprimat explicit punctul de vedere asupra chestiunii de drept cu a cărei rezolvare prealabilă a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție, limitându-se la a observa că norma de incriminare analizată a făcut deja obiectul Deciziei nr. 3 din 12 mai 2014, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în procedura hotărârii prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 392 din 28 mai 2014), precum și al Deciziei de neconstituționalitate nr. 732 din 16 decembrie 2014 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 27 ianuarie 2015).

Astfel, instanța supremă a stabilit că, în aplicarea art. 336 alin. (1) din Codul penal, în ipoteza unei duble prelevări de mostre biologice, rezultatul alcoolemiei cu relevanță penală este cel dat de prima prelevare.

La rândul său, instanța de contencios constituțional a declarat neconstituțională sintagma "la momentul prelevării probelor biologice" din cuprinsul art. 336 alin. (1) din Codul penal, reținând, în considerentele deciziei sale, că norma penală în vigoare nu a preluat identic textul art. 87 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ci a modificat condițiile de incriminare în ceea ce privește momentul la care este necesară existența îmbibației alcoolice în sânge pentru a se putea constata întrunirea elementului material al laturii obiective a infracțiunii. Noua reglementare prevede condiția ca autorul faptei să aibă o îmbibație alcoolică de peste 0,80 gr/l alcool pur în sânge la momentul prelevării probelor biologice, plasând astfel consumarea infracțiunii la un moment ulterior săvârșirii ei. Or, odată cu oprirea în trafic, încetează starea de pericol pentru valorile sociale ocrotite de dispozițiile art. 336 alin. (1) din Codul penal, astfel încât, raportat la momentul prelevării mostrelor biologice, tragerea la răspundere penală nu se mai justifică.

În consecință, Curtea de apel a reținut că, în absența unei intervenții legislative în termenul legal de 45 de zile, textul art. 336 alin. (1) din Codul penal are, în prezent, următorul conținut "Conducerea pe drumurile publice a unui vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere de către o persoană care (...) are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani sau cu amendă", reglementare din care "nu rezultă însă care este momentul stabilit de legiuitor a fi cel al consumării infracțiunii" ca o condiție de incriminare și de atragere a răspunderii penale, în condițiile în care existența îmbibației alcoolice în sânge este cea care permite constatarea elementului material al laturii obiective a infracțiunii.

Or, prin introducerea art. 336 din Codul penal legiuitorul a urmărit eliminarea posibilității unei recalculări ulterioare a îmbibației de alcool în sânge, în scopul eliminării inconvenientelor create de această recalculeare. Drept urmare, în noua reglementare, legiuitorul a optat să dea relevanță penală valorii alcoolemiei la momentul prelevării primei mostre biologice, moment situat în timp imediat consecutiv acțiunii de conducere pe drumurile publice a unui vehicul. Cum însă această sintagmă, care este condiție de incriminare, nu mai figurează actualmente în textul legal al art. 336 alin. (1) din Codul penal, curtea de apel a apreciat necesară pronunțarea unei hotărâri prealabile referitoare la conținutul constitutiv al infracțiunii menționate.

IV. Punctele de vedere ale procurorului și părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

În ședința din 24 iunie 2015, procurorul a opinat că nu se impune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, subliniind că, în raport cu conținutul dispozițiilor art. 336 alin. (1) din Codul penal și cu alcoolemia inculpatului G.M., nu se pune problema dezincriminării infracțiunii.

Inculpatul G.M. a invocat existența unei practici neunitare sub aspectul aplicării dispozițiilor art. 336 alin. (1) din Codul penal, subsecvent publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a Deciziei Curții Constituționale nr. 732 din 16 decembrie 2014. În acest sens, făcând trimitere la hotărâri pronunțate de instanțe aflate în circumscripția Curții de Apel Ploiești, inculpatul a evidențiat existența unor soluții ce variază de la condamnare (considerându-se că decizia Curții Constituționale nu produce niciun efect juridic asupra conținutului constitutiv al infracțiunii) la achitare (apreciindu-se că hotărârea instanței de contencios constituțional impune fie evaluarea, în toate cazurile, a dezincriminării parțiale a faptelor, fie o soluție de achitare limitată însă la acele situații în care s-a prelevat o singură mostră de sânge în vederea stabilirii alcoolemiei).

În consecință, inculpatul a opinat în sensul incidenței prevederilor art. 5 alin. (2) din Codul penal, arătând că diferența esențială între cele două legi penale succesive și modul diferit de interpretare regăsit în practica instanțelor judecătorești ar impune lămurirea măsurii în care decizia Curții Constituționale a avut ca efect lipsirea faptelor de unul dintre elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 336 alin. (1) din Codul penal.

V. Punctele de vedere exprimate de către curțile de apel și instanțele judecătorești arondate

În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) din Codul de procedură penală cu referire la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală s-a solicitat punctul de vedere al instanțelor judecătorești asupra chestiunii de drept supuse dezlegării.

Au comunicat puncte de vedere asupra problemei de drept în discuție curțile de apel Alba Iulia, Bacău, Brașov, București, Cluj, Constanța, Craiova, Galați, Iași, Oradea, Pitești, Ploiești, Suceava, Târgu Mureș și Timișoara, care, după caz, au făcut referire și la punctele de vedere ale unora dintre instanțele arondate.

1. Opinia majoritară, regăsită în informațiile transmise de Curtea de Apel Alba Iulia, Curtea de Apel Bacău (Tribunalul Bacău), Curtea de Apel Brașov (Judecătoria Zărnești, Judecătoria Făgăraș, Judecătoria Târgu Secuiesc), Curtea de Apel București, Curtea de Apel Cluj (Tribunalul Maramureș, Tribunalul Cluj, Judecătoria Bistrița, Judecătoria Năsăud, Tribunalul Sălaj), Curtea de Apel Constanța, Curtea de Apel Craiova (Tribunalul Dolj, Tribunalul Olt, Judecătoria Novaci, Judecătoria Vânu Mare, Judecătoria Drobeta-Turnu Severin, Judecătoria Târgu Cărbunești), Curtea de Apel Galați, Curtea de Apel Iași, Curtea de Apel Oradea, Curtea de Apel Suceava, Curtea de Apel Târgu Mureș (Judecătoria Luduș, Judecătoria Miercurea-Ciuc) și Curtea de Apel Timișoara, este aceea că elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 336 alin. (1) din Codul penal sunt întrunite ori de câte ori se constată că, la momentul conducerii vehiculului pe drumurile publice, valoarea alcoolemiei autorului depășea limita legală, publicarea în Monitorul Oficial al României, Partea I, a Deciziei nr. 732 din 16 decembrie 2014 a Curții Constituționale neavând ca efect dezincriminarea infracțiunii.

În susținerea acestei opinii, s-a argumentat că instanța de contencios constituțional a constatat neconstituționalitatea doar a sintagmei "la momentul prelevării probelor biologice" din cuprinsul art. 336 alin. 1 din Codul penal, iar nu a normei de incriminare în integralitatea sa, aceasta din urmă fiind menținută în fondul activ al legislației cu o formulare substanțial asemănătoare celei existente în cuprinsul art. 87 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002

Înlăturarea sintagmei sus-menționate nu este de natură a genera însă un echivoc asupra elementului material al infracțiunii, acesta decurgând chiar din verbum regens - "conducerea" pe drumurile publice -, ceea ce impune stabilirea gradului de alcoolemie la acest moment.

S-a subliniat că dezincriminarea privește fapta prevăzută de legea penală în întregul său, sub raportul tuturor condițiilor de incriminare și sancționare. Or, dacă legea nouă modifică numai o parte din condițiile de incriminare în raport cu legea veche, nu ne aflăm în prezența unei dezincriminări, ci a unei continuități de incriminare a faptei și, în această situație, vor fi incidente dispozițiile legii penale mai favorabile.

Opinia majoritară s-a fundamentat și pe ideea că distincția regăsită în cuprinsul art. 336 alin. (1) din Codul penal (în formularea anterioară pronunțării deciziei de neconstituționalitate) dintre momentul săvârșirii propriu-zise a faptei și amânarea consumării ei până la "momentul prelevării probelor biologice" a constituit, de altfel, unul dintre principalele argumente de neconstituționalitate, evidențiindu-se că "de esența infracțiunilor de pericol este faptul că acestea se consumă la momentul săvârșirii lor".

Punctele de vedere transmise de curțile de apel reflectă opinia unanimă potrivit căreia, ulterior datei de 27 ianuarie 2015, elementul material al infracțiunii prevăzute de art. 336 alin. (1) din Codul penal este reprezentat de acțiunea de conducere pe drumurile publice a unui vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere, de către o persoană care are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge. Momentul

consumării infracțiunii este cel al începerii acțiunii prohibite astfel determinate, iar momentul epuizării este cel al depistării în trafic a autorului faptei.

Determinarea alcoolemiei cu relevanță penală este, în contextul considerentelor Deciziei Curții Constituționale nr. 732 din 2014 și în absența unei modificări legislative subsecvente, o chestiune ce ține, preponderent, de probațiunea - în fiecare caz particular - a faptei incriminate de art. 336 alin. (1) din Codul penal, iar nu o condiție de existență a infracțiunii. Prin urmare, stabilirea valorii îmbibației alcoolice la momentul conducerii vehiculului urmează a fi realizată prin raportare la toate elementele de fapt relevante într-o speță dată, respectiv ora depistării în trafic, ora recoltării probelor biologice, existența unei singure mostre de sânge prelevate sau a două astfel de probe etc.

În argumentarea opiniei majoritare s-a mai arătat că determinarea îmbibației alcoolice cu relevanță penală trebuie realizată, în principiu, prin raportare la analiza toxicologică a inculpatului realizată la momentul de timp cel mai apropiat și imediat următor depistării acestuia în trafic. Având în vedere că, fizic, este însă imposibilă efectuarea analizei exact în momentul conducerii vehiculului, este firească existența unui oarecare interval de timp între momentul opririi sale în trafic și momentul prelevării probelor biologice într-o unitate sanitară abilitată. În considerarea acestor împrejurări, în ipoteza unei duble prelevări de mostre biologice de sânge, s-a opinat că rezultatul alcoolemiei cu relevanță penală este, de regulă, cel dat de prima prelevare.

2. În opinia minoritară, exprimată de Judecătoria Rupea și regăsită în jurisprudența izolată a Judecătoriei Lehliu-Gară, Judecătoriei Vinju Mare și Judecătoriei Târgu Mureș, s-a apreciat că declararea neconstituționalității sintagmei "la momentul prelevării probelor biologice" din cuprinsul art. 336 alin. (1) din Codul penal a avut ca efect lipsirea faptelor de unul din elementele constitutive, astfel încât soluția ce se impune este achitarea "în raport cu dispozițiile art. 5 alin. (2) din Codul penal" și art. 16 alin. (1) lit. b) teza I din Codul de procedură penală.

S-a argumentat, în esență, că prin declararea neconstituționalității sintagmei sus-menționate nu mai este realizat un element constitutiv al infracțiunii, respectiv momentul săvârșirii faptei - acela al prelevării probelor biologice -, iar fapta nu mai este prevăzută de legea penală. Instanțele nu ar putea reține ca moment al săvârșirii infracțiunii momentul depistării în trafic, deoarece intenția legiuitorului a fost de a incrimina fapta de a conduce autoturismul cu o anumită concentrație alcoolică la momentul prelevării, iar nu la momentul depistării în trafic, știut fiind că între cele două momente pot exista variații ale alcoolemiei.

VI. Opinia specialiștilor consultați

Deși s-au solicitat opinii ale specialiștilor în domeniul dreptului penal, nu au fost formulate puncte de vedere asupra problemei de drept supuse dezlegării.

VII. Examenul jurisprudenței în materie

1. Jurisprudența națională relevantă

În materialul transmis de curțile de apel a fost identificat un număr redus de hotărâri judecătorești pronunțate ulterior datei de 27 ianuarie 2015, în care problema de drept ridicată în speță să fi fost examinată explicit, prin raportare la efectele Deciziei nr. 732 din 16 decembrie 2014 a Curții Constituționale.

1.1. Opinia majoritară a fost exprimată în deciziile penale nr. 501 din 25 iunie 2015 a Curții de Apel Brașov, nr. 517 din 10 aprilie 2015 și nr. 669 din 11 mai 2015, ambele ale Curții de Apel Craiova, nr. 580 din 21 aprilie 2015 și nr. 785 din 4 iunie 2015, ambele pronunțate de Curtea de Apel București - Secția I penală, și în sentințele penale nr. 154 din 30 aprilie 2015 a Judecătoriei Suceava, nr. 1.632 din 25 iunie 2015 a Judecătoriei Sectorului 4 București și nr. 83 din 5 februarie 2015 a Judecătoriei Târgu Mureș.

Instanțele judecătorești au apreciat, în esență, că, urmare a declarării neconstituționale a sintagmei "la momentul prelevării mostrelor biologice", rezultă că, în prezent, data săvârșirii infracțiunii prevăzute de art. 336 alin. (1) din Codul penal este cea a depistării în trafic a conducătorului auto, având în sânge o îmbibație alcoolică ce depășește 0,80 g/l alcool pur în sânge. S-a argumentat că, subsecvent Deciziei de neconstituționalitate nr. 732 din 16 decembrie 2014, s-a revenit la incriminarea existentă anterior în legea specială care a reglementat, până la data de 1 februarie 2014, infracțiunile la regimul rutier. Declararea neconstituțională a sintagmei "la momentul prelevării mostrelor biologice" nu are ca efect dezincriminarea faptei, deoarece se referă la una dintre condițiile incriminării, nu la însăși existența infracțiunii.

1.2. Opinia minoritară se reflectă parțial în Sentința penală nr. 16 din 4 februarie 2015 a Judecătoriei Vinju Mare, Sentința penală nr. 218 din 24 martie 2015 a Judecătoriei Târgu Mureș, sentințele penale nr. 11 din 16 februarie 2015 și

nr. 17 din 18 februarie 2015 ale Judecătorei Lehliu-Gară.

Toate aceste sentințe, cu excepția celei pronunțate de Judecătoria Vânu Mare, au fost însă pronunțate în cauze în care s-a procedat la recoltarea unei singure probe de sânge de la autorii faptelor. În plus, soluțiile de achitare dispuse în toate cauzele, conform art. 396 alin. (5) raportat la art. 16 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală, s-au întemeiat, în mod esențial, pe ideea persistenței unui dubiu rezonabil cu privire la valoarea îmbibației alcoolice în momentul depistării autorului în trafic - reținut ca moment al săvârșirii faptelor -, iar nu pe cea a dezincriminării acestora ca efect al hotărârii instanței de contencios constituțional.

2. Jurisprudența relevantă a Înaltei Curți de Casație și Justiție

2.1. Din perspectiva deciziilor obligatorii, menite să asigure unificarea practicii judiciare, singura decizie relevantă pentru problema de drept ridicată în speță este Decizia nr. 3 din 12 mai 2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, prin care s-a statuat că "În aplicarea art. 336 alin. (1) din Codul penal, în ipoteza unei duble prelevări de mostre biologice, rezultatul alcoolemiei cu relevanță penală este cel dat de prima prelevare".

În cuprinsul acesteia s-a argumentat că "(...) Prin art. 336 alin. (1) din Codul penal se fixează un unic moment al determinării îmbibației de alcool în sânge, respectiv momentul prelevării primei mostre biologice (...). Or, prin modificarea conținutului infracțiunii de conducere a unui vehicul sub influența alcoolului, legiuitorul a urmărit, așa cum rezultă și din expunerea de motive a noului Cod penal, eliminarea posibilității unei recalculări ulterioare a îmbibației de alcool în sânge, în scopul eliminării inconvenientelor create de această recalculare.

În noua reglementare legiuitorul a optat să dea relevanță penală valorii alcoolemiei la momentul prelevării primei mostre biologice, moment situat în timp imediat, consecutiv acțiunii de conducere pe drumurile publice a unui vehicul".

2.2. În ceea ce privește deciziile de speță, nu s-au identificat hotărâri judecătorești pronunțate ulterior datei de 27 ianuarie 2015, în care instanța supremă să fi examinat chestiunea conținutului constitutiv al infracțiunii prevăzute de art. 336 alin. (1) din Codul penal din perspectiva considerentelor Deciziei nr. 732 din 16 decembrie 2014 a Curții Constituționale.

3. Jurisprudența relevantă a Curții Constituționale

Decizia relevantă pentru problema de drept analizată este Decizia nr. 732 din 16 decembrie 2014 a Curții Constituționale (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 27 ianuarie 2015), prin care s-a constatat că sintagma "la momentul prelevării probelor biologice" din cuprinsul dispozițiilor art. 336 alin. (1) din Codul penal este neconstituțională.

În argumentarea acestei decizii, s-a arătat că "Destinatarii normei penale de incriminare trebuie să aibă o reprezentare clară a elementelor constitutive, de natură obiectivă și subiectivă, ale infracțiunii, astfel încât să poată să prevadă consecințele ce decurg din nerespectarea normei și să își adapteze conduita potrivit acesteia. Elementul material al laturii obiective a infracțiunii reglementate de art. 336 alin. (1) din Codul penal se realizează prin acțiunea de conducere pe drumurile publice a unui vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere de către o persoană care, la momentul prelevării mostrelor biologice, are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge. (...) Sub aspectul urmăririi imediate este vorba de o infracțiune de pericol, acțiunea săvârșită punând în primejdie siguranța circulației pe drumurile publice. Fiind o infracțiune de pericol, legătura de cauzalitate dintre acțiunea ce constituie elementul material al laturii obiective și urmarea imediată rezultă din însăși materialitatea faptei și nu trebuie dovedită".

"(...) Condiția ca îmbibația alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge să existe la momentul prelevării mostrelor biologice plasează, astfel, consumarea infracțiunii la un moment ulterior săvârșirii ei, în condițiile în care de esență infracțiunii de pericol este faptul că acestea se consumă la momentul săvârșirii lor. Odată cu oprirea în trafic încetează starea de pericol pentru valorile sociale ocrotite de dispozițiile art. 336 din Codul penal, astfel încât, raportat la momentul prelevării mostrelor biologice, tragerea la răspundere penală nu se justifică. Stabilirea gradului de îmbibație alcoolică și, implicit, încadrarea în sfera ilicitului penal în funcție de momentul prelevării mostrelor biologice, care nu poate fi întotdeauna imediat următor săvârșirii faptei, constituie un criteriu aleatoriu și exterior conduitei făptuitorului în vederea tragerii la răspundere penală, în contradicție cu normele constituționale (...)"

4. Jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului

Nu au fost identificate decizii relevante în problema de drept analizată.

VIII. Punctul de vedere exprimat de Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție a fost în sensul că elementele constitutive ale infracțiunii analizate sunt întrunite, dacă îmbibația alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge există la momentul conducerii pe drumurile publice a unui vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere, conform dispozițiilor art. 336 alin. (1) din Codul penal, interpretate în lumina Deciziei Curții Constituționale nr. 732 din 16 decembrie 2014.

Sub un prim aspect s-a argumentat că, în contextul prevederilor art. 477¹ din Codul de procedură penală, Decizia nr. 3 din 2014, pronunțată în procedura sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, și-a încetat efectele la data publicării Deciziei Curții Constituționale nr. 732 din 16 decembrie 2014 în Monitorul Oficial al României, Partea I.

În al doilea rând, s-a subliniat că din considerentele deciziei instanței de contencios constituțional rezultă că momentul la care trebuie să existe o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge nu poate fi ulterior acțiunii de conducere pe drumurile publice a unui vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere, ci concomitent cu această acțiune.

În final, s-a evidențiat și faptul că, în proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, precum și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, adoptat de Senat și aflat în dezbaterile Camerei Deputaților, se prevede modificarea dispozițiilor art. 336 alin. (1) din Codul penal, în scopul punerii acestora în acord cu Decizia Curții Constituționale nr. 732 din 2014, după cum urmează: "Conducerea pe drumurile publice a unui vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere, de către o persoană care are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge, se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani sau cu amendă."

IX. Punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

Prin Adresa nr. 2.039/C/2114/III-5/2015, Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția judiciară a comunicat concluziile formulate asupra chestiunii de drept supuse dezlegării, solicitând respingerea sesizării Curții de Apel Ploiești - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, ca inadmisibilă.

În argumentare, parchetul a susținut că, deși sesizarea îndeplinește formal condițiile prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală, totuși din modul generic în care a fost formulată rezultă că ceea ce se solicită a se stabili, în concret, este momentul consumării infracțiunii prevăzute de art. 336 alin. (1) din Codul penal, raportat la efectele Deciziei Curții Constituționale nr. 732 din 16 decembrie 2014. Verificarea admisibilității acestei sesizări presupune analiza unei condiții suplimentare, respectiv aceea dacă, în exercitarea rolului constituțional de asigurare a unei practici unitare, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materia penală are competența de a interpreta deciziile Curții Constituționale și efectele pe care acestea le produc.

În acest sens a arătat că, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat asupra competențelor pe care instanța de contencios constituțional le are, comparativ cu instanța supremă, în ceea ce privește efectele deciziilor pe care le pronunță, stabilind că, în timp ce deciziile sale poartă asupra neconstituționalității dispozițiilor legale, hotărârile instanței supreme nu pot statua decât asupra modului de interpretare și aplicare a conținutului normelor juridice, neputând viza deciziile Curții Constituționale și modul în care pot fi interpretate efectele acestor hotărâri.

Totodată, a învederat că, întrucât Curtea Constituțională a statuat asupra caracterului general obligatoriu atât al considerentelor, cât și al dispozitivului deciziilor sale, în situația în care Curtea s-a pronunțat în chiar cuprinsul deciziei sale cu privire la efectele cu relevanță constituțională ale acesteia, instanțele urmează să aplice întocmai decizia instanței de contencios constituțional, transpunând efectele stabilite de Curte în procesul infraconstituțional de interpretare și aplicare a legii. În măsura în care însă efectele specifice de drept constituțional ale deciziei Curții Constituționale nu sunt precizate în corpul deciziei, instanțele judecătorești au competențe subsidiare de a identifica și de a arăta ele însele care sunt efectele acesteia.

Raportat la argumentele prezentate, parchetul a constatat că, în cuprinsul Deciziei nr. 732 din 16 decembrie 2014 a Curții Constituționale, se arată în mod explicit care este momentul în care se consumă infracțiunea prevăzută de art. 336 din Codul penal, respectiv cel al depistării în trafic a conducătorului aflat sub influența băuturilor alcoolice, motiv pentru care a apreciat că nu există niciun impediment legal pentru identificarea elementelor constitutive ale infracțiunii anterior menționate.

X. Dispoziții legale incidente

Codul penal

- Art. 336 alin. (1) - Conducerea unui vehicul sub influența alcoolului sau a altor substanțe

"(1) Conducerea pe drumurile publice a unui vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere de către o persoană care (...) are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge, se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani sau cu amendă."

Constituția României

- Art. 61 alin. (1) - Rolul și structura (Parlamentului)

"(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării."

- Art. 126 alin. (3) - Instanțele judecătorești

"(3) Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, potrivit competenței sale."

- Art. 147 alin. (1) și (4) - Deciziile Curții Constituționale

"(1) Dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept."

(4) Deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor.

XI. Opinia judecătorului-raportor

Judecătorul-raportor a opinat în sensul respingerii, ca inadmisibilă, a sesizării formulate de Curtea de Apel Ploiești - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie în Dosarul nr. 156/315/2015.

În argumentare, în esență, judecătorul-raportor a susținut că, deși sesizarea îndeplinește condițiile de admisibilitate privind titularul, etapa procesuală în care poate fi formulată, precum și cerința ca asupra chestiunii de drept să nu se mai fi pronunțat instanța supremă printr-o hotărâre prealabilă sau o decizie de recurs în interesul legii, aceasta nu îndeplinește însă condiția referitoare la natura chestiunii ce poate face obiectul sesizării ori la aptitudinea dezlegării date problemei de drept de a avea consecințe juridice directe asupra modului de rezolvare a fondului cauzei.

În acest sens, plecând de la sfera noțiunii de "chestiune de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei", astfel cum aceasta s-a conturat în jurisprudența Completului pentru dezlegarea unor probleme de drept în materie penală, dar cu trimiteri și la statuările în materie civilă asupra aceleiași sintagme, judecătorul-raportor a apreciat, pe de o parte, că problema conținutului constitutiv al infracțiunii prevăzute de art. 336 alin. (1) din Codul penal (ridicată concret în încheierea de sesizare) se caracterizează printr-o doză mult prea mare de generalitate, ceea ce împiedică identificarea exactă a chestiunii de drept a cărei dezlegare se solicită; pe de altă parte, a opinat că identificarea conținutului constitutiv al infracțiunii deduse judecării nu comportă o veritabilă dificultate, dacă este rezultatul unei interpretări a dispozițiilor art. 336 alin. (1) din Codul penal în lumina cunoștințelor de specialitate juridică și a experienței profesionale a magistratului, dar și în contextul considerentelor Deciziei nr. 732 din 16 decembrie 2014 a Curții Constituționale.

Cu toate acestea, plecând de la premisa că neclaritatea instanței de trimitere poartă, în mod esențial, doar asupra momentului consumării infracțiunii prevăzute de art. 336 alin. (1) din Codul penal, prin raportare la efectele Deciziei nr. 732 din 16 decembrie 2014 a Curții Constituționale, judecătorul-raportor a constatat că o atare chestiune de drept a cunoscut o interpretare coerentă în practica instanțelor, reținând ca factor favorizant în acest sens optica instanței de contencios constituțional care, în prezentarea raționamentului său juridic (paragraful 26 al Deciziei nr. 732 din 16 decembrie 2014), a identificat, într-o manieră lipsită de orice echivoc, momentul "săvârșirii infracțiunii" ca fiind "cel al depistării în trafic a conducătorului vehiculului".

În același sens a reținut că, nici în contextul publicării Deciziei nr. 732 din 16 decembrie 2014 a Curții Constituționale, dezlegarea prealabilă regăsită în Decizia nr. 3 din 2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție nu dă naștere, în prezent, unor dificultăți de interpretare a art. 336 alin. (1) din Codul penal, de natură a legitima o nouă hotărâre prealabilă, prin

care să se clarifice, implicit, și raportul dintre aceste două hotărâri. Un atare raport este reglementat legislativ în mod expres prin dispozițiile art. 477¹ din Codul de procedură penală, potrivit cărora efectele deciziei date în procedura hotărârii prealabile încetează de drept, printre altele, în cazul constatării neconstituționalității dispoziției care a generat problema de drept dezlegată.

Or, în condițiile în care, prin Decizia nr. 732 din 16 decembrie 2014 a Curții Constituționale, sintagma "la momentul prelevării mostrelor biologice" a fost declarată neconstituțională, Decizia nr. 3 din 2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală și-a încetat efectele la data de 27 ianuarie 2015, dată ulterior căreia, până la viitoare modificări legislative, interpretarea normei penale analizate urmează a se realiza în lumina considerentelor deciziei de constatare a neconstituționalității.

Pentru considerentele prezentate, judecătorul-raportor a concluzionat că problema "conținutului constitutiv al infracțiunii prevăzute de art. 336 alin. (1) din Codul penal", astfel cum a fost expusă în încheierea de sesizare, nu constituie o veritabilă chestiune de drept cu relevanță practică, susceptibilă a genera interpretări judiciare diferite și a impune, în consecință, o dezlegare prealabilă în procedura reglementată de art. 475 din Codul de procedură penală.

XII. Înalta Curte de Casație și Justiție

Examinând sesizarea formulată de Curtea de Apel Ploiești - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, raportul întocmit de judecătorul-raportor și chestiunea de drept ce se solicită a fi dezlegată, reține următoarele:

Reglementând condițiile de admisibilitate a sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei chestiuni de drept, legiuitorul a reglementat, prin art. 475 din Codul de procedură penală, posibilitatea anumitor instanțe, inclusiv a curții de apel, învestită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, care constată, în cursul judecății, existența unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei și asupra căreia instanța supremă nu a statuat încă printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui asemenea recurs, să sesizeze Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prin care să se dea o rezolvare de principiu respectivei probleme de drept.

Ca urmare, admisibilitatea unei sesizări formulate în procedura pronunțării unei hotărâri prealabile este condiționată de îndeplinirea cumulativă a următoarelor exigențe:

- instanța care a formulat întrebarea să fie învestită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță;
- soluționarea pe fond a cauzei să depindă de lămurirea chestiunii de drept ce face obiectul sesizării;
- chestiunea de drept supusă analizei să nu fi primit o rezolvare anterioară printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și să nu facă obiectul unui asemenea recurs în curs de soluționare.

Examinând admisibilitatea sesizării prin prisma criteriilor sus-menționate, Înalta Curte constată următoarele:

Prima condiție analizată, referitoare la existența unei cauze pendinte aflate în curs de judecată în ultimă instanță, este îndeplinită, Curtea de Apel Ploiești fiind învestită, în Dosarul nr. 156/315/2015, cu soluționarea apelului declarat de inculpatul G.M. împotriva Sentinței penale nr. 119 din 26 martie 2015 a Judecătoriei Târgoviște.

De asemenea, este îndeplinită și cea de-a treia condiție enunțată, întrucât chestiunea de drept cu a cărei dezlegare a fost sesizată instanța supremă nu a primit o rezolvare printr-o hotărâre prealabilă anterioară sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui asemenea recurs.

Se reține în acest sens că, deși Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a pronunțat Decizia nr. 3 din 2014 (prin care a statuat asupra rezultatului alcoolemiei cu relevanță penală în ipoteza unei duble prelevări de mostre biologice), chestiunea de drept ce se solicită a fi dezlegată în prezenta cauză ridică probleme cu totul distincte. Ea aduce în discuție, pe de o parte, aspecte teoretice, cu caracter general, referitoare la efectele deciziilor prin care Curtea Constituțională declară neconstituționalitatea - totală sau parțială - a unei norme de incriminare. Pe de altă parte, sesizarea de față anteamază problema particulară a raportului dintre Decizia instanței supreme nr. 3 din 2014 și Decizia subsecventă nr. 732 din 16 decembrie 2014 a Curții Constituționale, prin care s-a constatat tocmai neconstituționalitatea sintagmei supuse interpretării prin hotărârea prealabilă. Or, asupra acestor probleme de drept instanța supremă nu s-a pronunțat în procedurile de competența sa, menite să asigure unificarea practicii judiciare.

În schimb, cerința referitoare la aptitudinea dezlegării date de a avea consecințe juridice directe asupra modului de rezolvare a fondului cauzei nu este îndeplinită.

Pornind de la înțelesul sintagmei "chestiune de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei", regăsită în cuprinsul art. 475 din Codul procedurii penale, astfel cum acesta se decelează în jurisprudența Completului pentru dezlegarea unor probleme de drept în materie penală, se constată că, sub un prim aspect, este necesar ca între problema de drept a cărei lămurire se solicită (indiferent dacă ea vizează o normă de drept material sau o dispoziție de drept procesual) și soluția ce urmează a fi dată de către instanță să existe o relație de dependență, în sensul ca decizia instanței supreme să fie de natură a produce un efect concret asupra conținutului hotărârii (Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, Decizia nr. 11 din 2014 și Decizia nr. 19 din 2014).

În al doilea rând, este necesar ca sesizarea să tindă la interpretarea în abstracto a unor dispoziții legale determinate, iar nu la rezolvarea implicită a unor chestiuni ce țin de particularitățile fondului speței, cum ar fi analiza întrunirii elementelor constitutive ale unei infracțiuni ori stabilirea încadrării juridice în cauza dedusă judecătii (Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, Decizia nr. 14 din 2015).

În practica recentă a Completului pentru dezlegarea unor probleme de drept în materie penală s-a antamat, tangențial, și condiția caracterizării dispozițiilor legale ce fac obiectul sesizării printr-o doză necesară de echivoc (Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, Decizia nr. 16 din 2015).

Din perspectiva acestor argumente teoretice, Înalta Curte constată că, sub un prim aspect, problema conținutului constitutiv al infracțiunii prevăzute de art. 336 alin. (1) din Codul penal (astfel cum a fost ridicată concret în încheierea de sesizare) se caracterizează printr-o doză mult prea mare de generalitate, ce împiedică identificarea exactă a chestiunii de drept a cărei dezlegare se solicită. În principiu, decelarea conținutului constitutiv al unei infracțiuni implică, întotdeauna, o examinare esențialmente teoretică a normei de incriminare, examinare plasată însă, mai degrabă, în sfera unei dezbateri doctrinare, ce nu se confundă, în mod evident, cu activitatea de interpretare efectivă a legii.

Or, identificarea conținutului constitutiv al infracțiunii deduse judecătii nu comportă o veritabilă dificultate, dacă este rezultatul unei interpretări a dispozițiilor art. 336 alin. (1) din Codul penal în lumina cunoștințelor de specialitate juridică și a experienței profesionale a magistratului, dar și în contextul considerentelor Deciziei nr. 732 din 16 decembrie 2014 a Curții Constituționale. Aceasta deoarece, la paragrafele 25-27 ale deciziei menționate, elementele de conținut constitutiv ale infracțiunii analizate sunt descrise cu o claritate ce nu lasă loc unui minim echivoc. În plus, în considerentele încheierii de sesizare, curtea de apel a reținut ea însăși, cu exactitate, forma actuală a normei de incriminare, cu toate elementele relevante de conținut.

În al doilea rând, pornind de la premisa că, în pofida formulării ambigue a problemei de drept, neclaritatea instanței de trimitere poartă, în mod esențial, doar asupra momentului consumării infracțiunii prevăzute de art. 336 alin. (1) din Codul penal, se constată că o atare chestiune de drept a cunoscut o interpretare coerentă în practica instanțelor și, cu excepții izolate, nu a generat divergențe jurisprudențiale veritabile.

În practica națională, subsecventă datei de 27 ianuarie 2015, problema "momentului consumării infracțiunii" prevăzute de art. 336 alin. (1) din Codul penal a fost soluționată unitar, într-o manieră ce reflectă considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 732 din 16 decembrie 2014. În majoritatea hotărârilor, momentul depistării în trafic a fost reținut ca moment al săvârșirii (mai exact al epuizării) infracțiunii continue analizate, neconstatându-se controverse reale sub acest aspect.

În speță, sesizarea formulată de Curtea de Apel Ploiești s-a grefat, în mod evident, doar pe dubiile instanței cu privire la efectele Deciziei de neconstituționalitate nr. 732 din 16 decembrie 2014 asupra incriminării faptei analizate, precum și cu privire la raportul dintre această decizie și Decizia nr. 3 din 2014 a instanței supreme.

Or, efectele unei decizii prin care Curtea Constituțională declară neconstituționalitatea unei dispoziții legale sunt expres prevăzute de art. 147 alin. (4) din Constituția României, respectiv ele "sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor". În plus, forța obligatorie ce însoțește actele jurisdicționale, deci și deciziile Curții Constituționale, se atașează nu numai dispozitivului, dar și considerentelor pe care se sprijină acesta (Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1 din 17 ianuarie 1995, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 16 din 26 ianuarie 1995, Decizia nr. 223 din 13 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 256 din 18 aprilie 2012, Decizia nr. 3 din 15 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 71 din 29 ianuarie 2014), nefiind necesare din această perspectivă alte clarificări.

Cât timp, în prezentarea raționamentului său juridic (paragraful 26 al deciziei), Curtea Constituțională a identificat, într-o manieră lipsită de orice echivoc, momentul "săvârșirii infracțiunii" ca fiind "cel al depistării în trafic a conducătorului

vehiculului", ea a furnizat, astfel, atât autorităților cu competențe în procesul de legiferare, cât și instanțelor judecătorești toate elementele necesare pentru cunoașterea efectelor ce trebuie atribuite deciziei sale. Din perspectiva întinderii acestor efecte, Curtea Constituțională a precizat, de asemenea, că doar sintagma declarată neconstituțională lipsește de previzibilitate norma de incriminare, fără a formula o concluzie similară și cu privire la celelalte componente ale normei penale criticate, examinate detaliat.

În acest context argumentativ neechivoc, a solicita instanței supreme clarificări suplimentare cu privire la momentul săvârșirii infracțiunii de conducere a unui vehicul cu o îmbibație alcoolică superioară limitei legale echivalează, pe de o parte, cu o nesocotire a plenitudinii de jurisdicție a Curții Constituționale în domeniul controlului de neconstituționalitate.

Efectele deciziilor Curții Constituționale nu pot fi interpretate, în procesul de aplicare a legii, de către alte instituții ale statului, întrucât un atare demers ar genera o știrbire a competenței sale exclusive în materie. Prin urmare, instanțele judecătorești nu trebuie să interpreteze efectul deciziei, ci să aplice acea decizie într-un mod conform considerentelor sale la cazul dedus judecății¹, demers pe deplin posibil și în speța de față.

¹ "Efectele deciziilor Curții Constituționale în dinamica aplicării lor", www.ccr.ro.

Pe de altă parte, a sesiza Înalta Curte de Casație și Justiție, în procedura reglementată de art. 475 din Codul de procedură penală, în vederea clarificării unei dispoziții constatate, în parte, neconstituțională, pe motivul inexistenței unei modificări legislative corespunzătoare în termenul de 45 de zile, înseamnă a ignora limitele prerogativelor instanței supreme, consacrate de art. 126 alin. (3) din Legea fundamentală. În exercitarea competenței sale constituționale, Înalta Curte poate asigura doar interpretarea și aplicarea unitară a unei norme juridice de către instanțele judecătorești, nicidecum modificarea sau completarea acelei norme juridice, cele din urmă constituind atribute exclusive ale legiuitorului - primar ori delegat.

Din perspectiva tuturor acestor considerente, Înalta Curte concluzionează că formularea actuală a art. 336 alin. (1) din Codul penal are, în lumina considerentelor Deciziei Curții Constituționale nr. 732 din 2014, un conținut cvasiidentificabil celui regăsit în art. 87 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, fiind, prin urmare, suficient de clară pentru a exclude veritabile probleme de interpretare.

Totodată, chiar în contextul publicării deciziei de neconstituționalitate, dezlegarea prealabilă regăsită în Decizia nr. 3 din 2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție nu dă naștere, în prezent, unor dificultăți de interpretare a art. 336 alin. (1) din Codul penal, de natură a legitima o nouă hotărâre prealabilă, prin care să se clarifice, implicit, și raportul dintre aceste două hotărâri. Un atare raport este reglementat legislativ în mod expres, prin dispozițiile art. 477¹ din Codul de procedură penală, potrivit cărora efectele deciziei date în procedura hotărârii prealabile încetează de drept, printre altele, în cazul constatării neconstituționalității dispoziției care a generat problema de drept dezlegată.

Or, în condițiile în care prin Decizia nr. 732 din 16 decembrie 2014 a Curții Constituționale sintagma "la momentul prelevării mostrelor biologice" a fost declarată neconstituțională, Decizia nr. 3 din 2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală și-a încetat efectele la data de 27 ianuarie 2015, dată ulterior căreia, până la viitoare modificări legislative, interpretarea normei penale analizate urmează a se realiza în lumina considerentelor deciziei de constatare a neconstituționalității.

În consecință, în temeiul art. 475 și 477 din Codul de procedură penală, Înalta Curte va respinge, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de Curtea de Apel Ploiești - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie prin Încheierea din data de 24 iunie 2015, pronunțată în Dosarul nr. 156/315/2015, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile referitoare la "conținutul constitutiv al infracțiunii prevăzute de art. 336 alin. (1) Cod penal".

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de Curtea de Apel Ploiești - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie prin Încheierea din data de 24 iunie 2015, pronunțată în Dosarul nr. 156/315/2015, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile referitoare la "conținutul constitutiv al infracțiunii prevăzute de art. 336 alin. (1) Cod penal".

Pronunțată în ședință publică astăzi, 8 octombrie 2015.

PREȘEDINTELE SECȚIEI PENALE A ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
MIRELA SORINA POPESCU

Magistrat-asistent,
Marcela Radu

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO